

Halverwege juni verzamelen internationale mastitisonderzoekers zich in Maastricht. Tijd voor een interview met Henk Hogeveen, een van de organisatoren en zelf universitair hoofddocent Economie van diergezondheid en voedselveiligheid aan de faculteit Diergeneeskunde en Wageningen Universiteit. Hoe presteren Nederlandse mastitisonderzoekers en Nederlandse veehouders op het gebied van uierontsteking?

Zijn er trends zichtbaar in het mastitisonderzoek?

'Ja, die kun je goed zien als je de programma's van de verschillende conferenties met elkaar vergelijkt. We hebben tijdens deze conferentie voor het eerst presentaties gepland over de relatie tussen mastitis en welzijn en over het verband tussen mastitis en voedselveiligheid. Tien jaar geleden stonden deze items nog niet op de agenda. Tussen bijvoorbeeld mastitis en voedselveiligheid zijn weliswaar nog weinig verbanden gevonden, maar als die bestaan kunnen we ze beter zelf ontdekken en maatregelen nemen dan afwachten en zien wat er over je heen komt. Ook grootscheepse bestrijdingsprogramma's krijgen steeds meer aandacht, evenals antibioticaresistentie en het voorkomen van residuen.'

Verschildt de situatie op mastitisgebied per land?

'Er is veel variatie in uiergezondheid tussen landen. Dat is niet zo gek. Er zijn ook grote verschillen tussen veehouderijssystemen, hygiëne en klimaat. Veehouders in Nederland hebben een andere manier van werken dan veehouders in Noorwegen. Binnen de mastitisverwekkers zien we overigens ook verschuivingen. Nu gaat het relatief veel over de Staphylococcus non-aureus, terwijl we het vroeger alleen over aureus hadden. Ook een koegebonden verwekker als Streptococcus agalactiae komt op sommige grote bedrijven weer wat terug. Het gaat daarbij vooral om incidentele uitbraken, het is niet iets wat op alle bedrijven voorkomt.'

Bijna vijfhonderd mastitisonderzoekers naar Maastricht

Bijna vijfhonderd mensen hebben zich intussen aangemeld. Van 12 tot 15 juni stroomt Maastricht vol met mastitisonderzoekers uit de hele wereld. De vierde internationale mastitisconferentie telt ruim twee keer zoveel deelnemers als het vorige congres tien jaar geleden in Tel Aviv. Het programma bevat 115 presentaties met onderwerpen als vaarzenmastitis, celgetalpatronen en antibioticumresistentie. 'We hebben geprobeerd het program-

ma aantrekkelijk te maken voor zowel onderzoekers en dierenartsen als adviseurs en de farmaceutische industrie', vertelt Hogeveen. Ruim twee jaar geleden startte Nederland met de organisatie. Niet voor niets steekt Nederland daar veel tijd in, stelt Hogeveen. 'We willen Nederland als zuivelland op de kaart houden. Het is goed voor ons land en het is voor ons als onderzoeksgroep aantrekkelijk om geassocieerd te worden met zo'n conferen-

tie. Het geeft een zekere uitstraling.' Het congres wordt georganiseerd door het Nederlands Nationaal Comité van de International Dairy Federation (IDF). Deze ruim honderd jaar oude internationale zuivelbond fungeert als kennisbron en tracht versnippering tussen landen te voorkomen door een wereldwijde standaard te bepalen. Meer informatie over de conferentie is te vinden op www.fil-idf.org/mastitis2005.

De afgelopen jaren is celgetal gestegen

Hoe staat het Nederlandse mastitisonderzoek wereldwijd aangeschreven?

'Nederland had zeker in het verleden een goede status. We hebben een tijd lang kwalitatief hoogstaand mastitisonderzoek gehad. Er is een flink aantal mensen gepromoveerd op mastitisonderzoek. De afgelopen jaren is dat minder geworden. Dat is jammer. Je kunt mensen die in het verleden onderzoek hebben gedaan, nog gerust vragen stellen over mastitis, maar ze rakelen oude kennis op en gaan zelf niet meer actief de boer op. Zo kun je het vuurtje moeilijk levend houden. Dat merk je ook in de praktijk. De afgelopen jaren is het celgetal gestegen. Gelukkig is dat opgepikt door de sector. Ik verwacht dat we met het door LTO, NZO en Productschap Zuivel op te zetten Uiergezondheidscentrum een inhaalmanoeuvre kunnen maken.'

Is zoveel aandacht voor mastitis wel nodig?

'Hoewel klauwproblemen door de jaren heen toegenomen zijn,

is mastitis nog altijd de belangrijkste schadepost op het gebied van diergezondheid. Een bedrijf met vijftig koeien en 25 procent mastitis heeft jaarlijks 12 à 13 koeien met uierontsteking. Dat kost gemiddeld 2500 tot 3000 euro per jaar. Dan praat ik nog niet eens over de kosten van subklinische mastitis en preventie van mastitis.'

Er is al veel onderzoek gedaan naar uierontsteking. Weten we intussen niet alles?

'Nee, we leren nog steeds nieuwe dingen. De melkveehouderij is de laatste jaren ook niet stil blijven staan, maar doorontwikkeld. De melkproductie is enorm toegenomen en ook de melksnelheid ligt veel hoger dan vroeger. Dat geeft meer risico op mastitis. Ook de schaalvergroting heeft doorgezet. Per koe is er daardoor minder aandacht. De risicofactoren zijn dus toegenomen, maar er is per saldo niet meer mastitis. De evenwichtsbalk wordt steeds smaller, maar blijkbaar zijn we door onderzoek en voorlichting in staat gebleken te voorkomen dat het aantal mastitisgevallen toeneemt.'

Wat zou u zelf nog graag willen onderzoeken?

'We weten nog niet goed hoeveel schade subklinische mastitis geeft. Want hoe werkt subklinische mastitis door op de melkproductie? Komt die na verloop van tijd weer terug op het oude niveau of is de melkproductie blijvend verlaagd? Ik wil ook graag meer inzicht in de kosten voor mastitis voor specifieke bedrijven. Aan gemiddelde getallen hebben we niet veel, want de gemiddelde veehouder bestaat niet. Het zou mooi zijn als je aan de hand van een paar extra gegevens vrij eenvoudig kunt berekenen wat de schade is op dat bepaalde bedrijf. Daarnaast zou ik wel willen weten hoe veehouders tegen kosten en baten aankijken. Er is vaak een groot verschil tussen onze economische kijk op preventieve maatregelen en die van veehouders. Hoogcelgetalkoeien als laatste melken is heel goedkoop en effectief. Toch doen veel veehouders dat niet. Dat betekent dat de waardering van verschillende kosten en baten anders ligt. In deze verschillen zou ik graag meer inzicht hebben, zodat de advisering verbeterd kan worden.'

Hoe doen Nederlandse melkveehouders het op mastitisgebied?

'De Nederlandse melkveehouder doet het redelijk goed, maar de aandacht voor mastitis verslapt. We deden het internationaal gezien altijd goed als het gaat om melkkwaliteit. De laatste jaren is de situatie in Nederland gestabiliseerd of misschien wel verslechterd, terwijl in andere landen de uiergezondheidstoestand is verbeterd. In die zin komt het Uiergezondheidscentrum op het goede moment. Het is belangrijk dat er een goede link is tussen theorie en praktijk, tussen onderzoek en voorlichting. Onderzoekers die contact willen hebben met de praktijk moeten zo nu en dan de laarzen aan en door de stront banjeren. Zo houd je voeling met de veehouders.'

Inge van Drie

Mede-organisator Henk Hogeveen: 'Aandacht voor mastitis verslapt'

Mastitisonderzoek ers naar Maastricht